မြသန်းတင့် ၏

စာပေလက်ရာများ

ဒုတိယအသံက ဝေဖန်ခြင်း

ဒီနည်းအားဖြင့် ပင်လယ်လိပ်ကြီးတွေ မျိုးတုံးခြင်း မရှိအောင် တစ်ဖက်က နိုင်ငံရေးနည်း၊ တရားဥပဒေ နည်းတွေနဲ့ ဆောင်ရွက်နေချိန်မှာ သိပ္ပံပညာကလည်း တစ်ဖက်တစ်လမ်းကနေပြီး ပင်လယ်လိပ်ကြီးတွေနဲ့ ပတ်သက်လို့ သုတေသနလုပ်ရင်း အမျိုးမတုံးအောင် အတတ်နိုင်ဆုံး ကာကွယ်ဖို့ ကြိုးစားနေတယ်။

လိပ်ကလေးတွေရဲ့ အိမ်ပြန်လမ်း

၁၉၄၇ ခုနှစ်များ အတွင်း နွေရာသီတစ်နေ့ မက္ကဆီကိုပြည်နယ် ရန်ချိုနူအီဗိုကမ်းခြေမှာ ပင်လယ်လိပ် ကြီးပေါင်း လေးသောင်းလောက် စုရုံးနေကြတယ်။ ပင်လယ်ကမ်းစပ်ကို တက် လာပြီး သဲကျင်းကြီးတွေ ယက်ကြတယ်။ ပြီးတော့ နို့နှစ်ရောင် ချော်ကျိကျိနဲ့ ဥတွေကို ဥခဲ့ကြတယ်။ ပြီးတော့ သူတို့ ရဲ့ သဲကျင်းတွေကို ဖုံးပြီး ပင်လယ်ထဲ ပြန်ဆင်းသွားခဲ့ကြတယ်။ အဲဒီနှစ် နွေဦးပေါက်နဲ့ နွေရာသီမှာ ဒီလိုပဲ ပင်လယ်ထဲက လိပ်ကြီးတွေဟာ တက်တက်လာကြပြီး ဥ ဥခဲ့ကြတယ်။ ဒါက လွန်ခဲ့တဲ့ အနှစ်လေးဆယ်ခန့်က ဆိုပါတော့။

အဲ … မနှစ် နွေရာသီတုန်းကတော့ ဆယ်မိုင် ဆယ့်နှစ်မိုင်ရှည်တဲ့ မက္ကဆီကို ပင်လယ်ကွေ့တစ်လျှောက် မှာ တစ်ရာသီလုံးမှ ပင်လယ်လိပ်မကြီး ၇၀၀ လောက်ပဲ ကမ်းခြေကို တက်လာကြပြီး ဥ ဥကြသတဲ့ ။

အဲဒီ မက္ကဆီကိုပင်လယ်ကွေ့ကို တက်ဥတဲ့ လိပ်ကြီးတွေဟာ ကတ်ရစ်ဒလေလို့ ခေါ်တဲ့ အမျိုးအစား လိပ်ကြီးတွေဖြစ်ပြီး ကမ္ဘာမှာ မက္ကဆီကိုကွေ့တစ်ဝိုက်မှာ သာ အဲဒီလိုလိပ်မျိုးကို တွေ့နိုင်သတဲ့ ။ ကမ္ဘာမှာ ပင်လယ်လိပ်မျိုးနွယ်ပေါင်း ခုနစ်မျိုးရှိတဲ့ အနက် အဲဒီအမျိုးအနွယ်အားလုံးဟာ တော်တော်ရှားပါးနေပြီလို့ ဆိုတယ်။ ဒီအထဲမှာ ပျောက်ကွယ်လုနီးပါး ရှားပါးနေတဲ့ ပင်လယ်လိပ်မျိုးကတော့ ခုတွင် က မက္ကဆီကိုပင်လယ် ကွေ့နားမှာ တွေ့ရတဲ့ လိပ်မျိုးလို့ ဆိုတယ်။

ကမ္ဘာမှာ လိပ်မျိုးတုံးလုမတတ် ဖြစ်နေတယ်။ ဘာဖြစ်လို့ လဲဆိုတော့ လူတွေက စီးပွားရေးလုပ်ငန်း အဖြစ် လိပ်တွေကို သတ်ကြတာရ

ယ်၊ ပြီးတော့ လိပ်ဥတွေကို ဖော်ယူကြတာရယ်တို့ ကြောင့် လိပ်မျိုးတုံးမဲ့ အန္တရာယ်နဲ့ ရင်ဆိုင်နေရခြင်း ဖြစ်တယ်လို့ ဆိုတယ်။ လိပ်ကနေပြီး ကမ္ဘာမှာ အကောင်းဆုံးဆိုတဲ့ လိပ်သားဟင်း ချိုရတယ်။ လိပ်ဥရတယ်။ လိပ်ခွံပစ္စည်းတွေရတယ်။ လိပ်ရေနဲ့ လုပ်ထားတဲ့ နောက်ဆုံးပေါ် ဖက်ရှင်ကျကျ ဖိနပ် တွေရတယ်။ ဒါတွေကိုကြည့်ပြီး စိတ်မကောင်းဖြစ်နေတဲ့ ဇီဝဗေဒပညာရှင်တစ်ဦးကတော့ ရင်နာလွန်းလို့ ထင်ပါ ရဲ့ ။ လိပ်ရေနဲ့ လုပ်တဲ့ ဖိနပ်ကို ‘ပြည့်တန်ဆာခေါင်းတွေစီးတဲ့ ဖိနပ်’လို့ နာမည်ပေးလိုက်တယ်။ ကမ္ဘာမှာ အမျိုး တုံးတော့မဲ့ တောတိရစ္ဆာန်များအား ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးကို တားဆီးပိတ်ပင်တဲ့ ပြဋ္ဌာန်းချက်တစ်ရပ်ရှိ တယ်။ အဲဒီပြဋ္ဌာန်းချက်အရ အမျိုးတုံးမည့် တိရစ္ဆာန်တွေကို ရောင်းဝယ်ဖောက်ကားခြင်း မပြုကြဖို့ တားမြစ် ထားတယ်။ အဲဒီလို တားမြစ်ထားတဲ့ အထဲမှာ ဆိုခဲ့တဲ့ ပင်လယ်လိပ်ကြီးတွေလည်း ပါတယ်။ သို့သော်လည်း ပဲဝါရှင်တန်မြို့မှာ ရှိတဲ့ ပင်လယ်လိပ်ကြီးများ ကယ်ဆယ်ရေး ရန်ပုံငွေအဖွဲ့အဆိုအရ ပြောရရင် အဲဒီပြဋ္ဌာန်းချက် တွေကို လက်မှတ်မထိုးတဲ့ တိုင်းပြည်ကလည်း အများကြီး။ လက်မှတ်ထိုးသည့် တိုင်အောင် ပြဋ္ဌာန်းချက်ပါ စည်းကမ်းတွေကို မလိုက်နာတဲ့ တိုင်းပြည်တွေကလည်း အများကြီးဆိုတော့ ပင်လယ်လိပ်ကြီးတွေ အမျိုးတုံးမဲ့ အန္တရာယ်ဟာ ကြီးမြဲကြီးနေသေးတယ်လို့ ဆိုတယ်။ ဥပမာအားဖြင့် ဂျပန်လူမျိုးများဟာ မင်္ဂလာဆောင်များမှာ လိပ်ခွံပစ္စည်းတွေကို လက်ဆောင်ပေးလေ့အစဉ်အလာရှိလေတော့ ကမ္ဘာမှာ ဒုတိယအရှားပါးဆုံးဖြစ်နေတဲ့ သိမ်းငှက်နှုတ်သီးလိပ်မျိုးကို မသတ်ဖို့ တားမြစ်ထားတာကို မလိုက်နာကြဘူးလို့ ဆိုပါတယ်။

ဒီနည်းအားဖြင့် ပင်လယ်လိပ်ကြီးတွေ မျိုးတုံးခြင်းမရှိအောင် တစ်ဖက်က နိုင်ငံရေးနည်း၊ တရားဥပဒေ နည်းတွေနဲ့ ဆောင်ရွက်နေချိန်မှာ

သိပ္ပံပညာကလည်း တစ်ဖက်တစ်လမ်းကနေပြီး ပင်လယ်လိပ်ကြီးတွေနဲ့ ပတ်သက်လို့ သုတေသနလုပ်ရင်း အမျိုးမတုံးအောင် အတတ်နိုင်ဆုံး ကာကွယ်ဖို့ ကြိုးစားနေတယ်။ ဒါကြောင့် မို့ လွန်ခဲ့တဲ့ ၁၉၇၉ ခုနှစ်တုန်းက ဝါရှင်တန်မှာ ကျင်းပြခဲ့တဲ့ ပင်လယ်လိပ်ကြီးများ ထိန်းသိမ်းရေး ကွန်ဖရင့်မှာ ပညာရှင် သုံးရာကျော်တောင် တက်ခဲ့ကြတယ်။ လွန်ခဲ့တဲ့ ငါးနှစ်၊ ဆယ်နှစ်လောက်တုန်းကဆိုရင် ဒီလိုကွန်ဖရင့်မျိုးကို လူငါးဆယ်တောင် ပြည့်အောင် မတက်ချင်ဘူးလို့ ပင်လယ်လိပ်သုတေသနပညာရှင်တစ်ဦး က ဆိုတယ်။

တာတယ်ဘိုင်အိုလိုဂျီလို့ ခေါ်တဲ့ ပင်လယ်လိပ်ဇီဝဗေဒကို လေ့လာနေတဲ့ သိပ္ပံပညာရှင်များ ဟာ ခုဆိုရင် အရင်တုန်းက မသိခဲ့ရတဲ့ အချက်အလက်တွေကို တော်တော်လေ့လာ သိရှိနေကြပြီလို့ ဆိုတယ်။

လိပ်တွေအကြောင်းကို ကျွန်တော် စလေ့လာတုန်းက ကျွန်တော်တို့တစ်တွေ ဘုမသိ ဘမသိနဲ့ ရမ်းသန်း ပြီး လေ့လာကြရတာ။ ကမ္ဘာမှာ တခြားသော သိပ္ပံပညာရှင်တွေထက် မညံ့တဲ့ သတ္တဗေဒပညာရှင်တွေ ဟာ ဘာဖြစ်လို့ များ လိပ်တွေအကြောင်းကို စောစောစီးစီးက မလေ့လာခဲ့ကြသလဲ မသိဘူးလို့ အမေရိကန်ပြည်၊ ဖလော်ရီဒါတက္ကသိုလ်က အာချီကားက ပြောပါတယ်။

အဲဒီပုဂ္ဂိုလ်က နှယ်နှယ်လူ မဟုတ်ပါဘူး။ ကမ္ဘာမှာ ဖြင့် ပင်လယ်လိပ်ကြီးတွေနဲ့ ပတ်သက်လို့ အကျွမ်းကျင်ဆုံးလို့ ဆိုရမဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ပါ။

အာချီကားဟာ အတ္တလန္တိတ်သမုဒ္ဒရာ ကမ်းခြေတစ်လျှောက်မှာ ပင်လယ်လိပ်ကြီးတွေရဲ့ အကြောင်း နှစ်ပေါင်း သုံးဆယ်ကျော် လေ့လာခဲ့ဖူးပါတယ်။ သို့သော် ဒီလိုလေ့လာခဲ့သည့် တိုင်အောင်လည်း ပဲ ပင်လယ်လိပ် တွေနဲ့ ပတ်သက်လို့ သူမသိတာတွေ အများကြီး ကျန်နေသေးတယ်။

တခြားမပြောနဲ့ ပင်လယ်လိပ်ကြီးတွေရဲ့ ဘဝဟာ သူ့အဖို့ လျှို့ဝှက်ဆန်းကြယ်တဲ့ ကိစ္စတစ်ရပ် ဖြစ်နေသေးတယ်။ ပင်လယ်လိပ်မကြီးက ကမ်းပေါ်ကို တက် လာပြီး ဥကျင်းလုပ်ဖို့ သောင်ကောင်းကောင်း လိုက်ရှာ။ ဟုတ်ပြီ။ ဒါလောက်တော့ သိပြီ။ စိတ်ကြိုက်နေရာ တွေ့တော့ သဲကျင်းကြီးကိုတူး။ ဟုတ်ပြီ။ ဒါလည်း သိပြီ။ ဒီလောက်ကတော့ ဘာခက်တာမှတ်လို့ လိပ်ဥတူးတဲ့ လူတွေတောင် သိနေကြတာပဲ။ ပြီးတော့ လိပ်ဥတွေကို ဥချခဲ့၊ ဒါလည်း မဆန်းပါဘူး။ ပြီးတော့ လိပ်မကြီးက ပင်လယ်ထဲဆင်းသွား။ ဒါလည်း သိပြီးသား။ ဒါပေမဲ့ မသိတာတစ်ခု ရှိနေတယ်။ အဲဒါက ဘာလဲဆိုတော့ လိပ်ဥထဲက လိပ်ကလေးတွေ ပေါက်လာတော့ လိပ်ပေါက်စနကလေးတွေဟာ ပင်လယ်ထဲကို ဆင်းသွားကြပြီး ဘယ်ရောက်သွားကြသလဲဆိုတာ သယ်သူမှ မပြောနိုင်ဘူး။ တစ်နှစ် နှစ်နှစ်လောက်ရှိတော့မှ ကမ်းကို ပြန်ပေါ် လာကြတယ်။ အဲဒီအခါကျတော့မှ လိပ်မကြီးက သူတို့ ကို ဥဖောက်ခဲ့တဲ့ နေရာကို ပြန်ရောက်လာကြသတဲ့ ။ ဒီအတောအတွင်း သူတို့ ဘယ်သွားပြီး။ ဘာစားပြီး ဘာလုပ်နေတယ်ဆိုတာ ဘယ်သူမှ မသိကြဘူးတဲ့ ။ ပြီးတော့ လည်း ပဲ ဒီလိပ်ကလေးများ ဟာ ဘယ်အရွယ် ဘယ်နှနှစ်သားကိုရောက်မှ မိတ်လိုက်နိုင်တယ် ဆိုတာကိုလည်း ဘယ်သူမှ မသိဘူးတဲ့ ။ ပြီးတော့လည်း မိတ်လိုက်ပြီး ဘယ်လောက်ကြာမှ ဥ ဥတယ်ဆိုတာကိုလည်း ဘယ်သူမှ မသိသေးဘူးတဲ့ ။ ဒါတွင် မကဘူး သူတို့ ဥ ဥခဲ့တဲ့ ကမ်းခြေကို ဘယ်လိုလုပ်ပြီး မှတ်မိသလဲ။ ပြီးတော့ ဒီလိပ် ကလေးတွေ ပေါက်တဲ့ နေရာကို ဘယ်လိုလုပ်မှတ်မိပြီး ဘယ်လိုပြန်ရောက်လာသလဲဆိုတာကိုလဲ ဘယ်သူမှ မသိဘူးတဲ့ ။ တကယ်ဆို ဒီလောက်ကျယ်တဲ့ သမုဒ္ဒရာကြီးထဲမှာ အန္တံ့သွားနေတာ ဘယ်ကမ်းခြေမှာ လဲ၊ ဘယ်သောင်ပြင်မှာ လဲဆိုတော့ အင်မတန် မှားဖို့ ကောင်းတာပေါ့။ သူများ ဥထားတဲ့ ဥနဲ့ ကိုယ်ဥ

ထားတဲ့ ဥကို လည်း အင်မတန် မှားဖို့ ကောင်းတာပေ့ါ။ တစ်နည်းပြောရရင် အိမ်မှားဖို့ ကောင်းတာပေ့ါ။ ဒါပေမဲ့ လိပ်မကြီးတွေ ဟာ အိမ်မမှားကြဘူးတဲ့ ။ ဘယ်လိုများ မှတ်မိနေကြသလဲဆိုတာကိုလည်း ခုထက်ထိ သိပ္ပံဆရာတွေ မသိကြ ဘူး။ ဒါတွင် မကဘူး။ ကမ္ဘာမှာ ပင်လယ်လိပ်က ဦးရေ ဘယ်လောက်ရှိသလဲဆိုတာလည်း ဘယ်သူမှ မသိကြသေးဘူးတဲ့ ။

ပင်လယ်လိပ်မျိုးတွေ မတုံးအောင် ထိန်းသိမ်းသူတွေအတွက် အရေးအကြီးဆုံး ပြဿနာကတော့ ပင်လယ်လိပ်တွေ ဘယ်အချိန်မှာ အရွယ်ရောက်ပြီး မိတ်လိုက်သလဲဆိုတဲ့ ပြဿနာပဲ။ အကယ်၍ အသက်ငယ် ငယ်မှာ လိုက်ချိန်ရောက်ရင် တစ်နည်းပြောရရင် ခပ်စောစော မိတ်လိုက်ရင် ဦးရေတိုးတာ မြန်မယ်ပေ့ါ။ သို့သော် လည်း ဘယ်အချိန်မှာ စပြီး မိတ်လိုက်သလဲဆိုတာကို သိဖို့ က တော်တော်ခက်နေတယ်။ အဲ တစ်ခုတော့ရှိရဲ့ ။ လိပ် ပေါက်စနကလေးတွေ ပင်လယ်ဆင်းခါနီးတော့ သူတို့ကို အမှတ်အသားလုပ်ထားလိုက်ပြီးတော့ သူတို့ ပြန်ပေါ် လာတဲ့ အချိန်ကို မှတ်သားလိုက်နိုင်တယ် ဆိုရင်တော့ မိတ်လိုက်တဲ့ အချိန်ကို ကျွန်တော်တို့ ကောင်းကောင်း သိနိုင် တယ်။ ဒါပေမဲ့ ပေါက်စနလေးတွေကို ဘယ်လိုမှတ်မိမလဲဆိုတဲ့ ကိစ္စက တော်တော်လေး ခက်နေတယ်။ ဖြစ်ပုံက ဒီလိုလေ။ လိပ်ပေါက်စနကလေးတွေက အဲဒီအချိန်မှာ အလွန်ဆုံး အလေးချိန်မှ သုံးလေးအောင်စလောက်၊ လေးငါးအောင်စလောက် ရှိတာ။ ဒီတော့ သူတို့ ကိုယ်ပေါ် အမှတ်မှတ်လိုက်ပါပြီတဲ့ ။ ကမ်းပေါ်ကို သူတို့ ပြန်တက် လာတဲ့ အခါကျတော့ သူတို့ အလေးချိန်က အနည်းဆုံး ပေါင်နှစ်ရာလောက်ရှိနေပြီ။ ဒီတော့ ဒီလောက်ကြီးတဲ့ ခန္ဓာကိုယ်ကြီးပေါ်မှာ ဒီလောက်သေးတဲ့ အမှတ်အသားကလေးကို ရှာလို့ မရတော့ဘူး ။ ဒါကြောင့် ကြီးလာသည် အထိ မှတ်မိနိုင်အောင် လိပ်ပေါက်စနေက

လေးတွေကို ဘယ်လို အမှတ်အသားမျိုး လုပ်ပေးလိုက်ရမလဲဆိုတဲ့ ပြဿနာပေါ်နေတယ်။ ခုတော့ သုတေသနသမားများ ဟာ လိပ်ပေါက်စနေကလေးတွေကို Freeze Branding လို့ ခေါ်တဲ့ အအေးခံမှတ်သားနည်း၊ Laser Branding လေဆာရောင်ခြည်နဲ့ မှတ်သားနည်းစတဲ့ နည်းတွေကို စမ်းသပ်ကြည့်နေကြတယ်။ ပြီးတော့ လိပ်ဗိုက်အောက်က အခွံဖြူကို လိပ်ကျောကုန်းပေါ်က အခွံမည်းထဲထည့် ဆက်ပြီး မှတ်တဲ့ နည်းတွေနဲ့ စမ်းနေကြတယ်။

ဟာဝိုင်ယီပြည်နယ် အဏ္ဏဝါဇီဝဗေဒတက္ကသိုလ်က ဂျော့ဘလော့ဇ်ကတော့ စတင်မိတ်လိုက်တဲ့ အသက် အပိုင်းအခြားကို သိဖို့ အတွက် သူတို့ ရဲ့ ကြီးထွားနှုန်းကို စတင်လေ့လာကြည့်နေတယ်။ သူဟာ မိုင် ၁၆၀၀ လောက်ရှည်တဲ့ ဟာဝိုင်ယီကျွန်းဆွယ်တစ်လျှောက်က ပင်လယ်လိပ်ပေါက်စနကလေးပေါင်း ၆၀၀ လောက်ကို ဖမ်းပြီးတော့ သူတို့ ခြေလက်တွေမှာ နံပါတ်ရေးထားတဲ့ သတ္တုပြားကလေးတွေကို ချည်လွှတ်လိုက်တယ်။ အဲဒီအထဲ နောင်နှစ်ပေါင်း နည်းနည်းကြာသွားတဲ့ အခါကျတော့ သတ္တုပြားတပ်ထားတဲ့ လိပ် ၃၅ကောင်ကို ဖမ်းမိခဲ့တယ်။ သူတို့ အားလုံးဟာ တော်တော်လေး ကြီးထွားလာခဲ့တာကို တွေ့ရပြီး တခြား ၃၆ကောင်ကတော့ ပြောပလောက်အောင် ကြီးထွားလာတာကို မတွေ့ရဘူးတဲ့ ။ အဲဒီလိပ်တွေရဲ့ အရွယ်အစားကို တခြားအရွယ်ရောက်ပြီး မိတ်လိုက်နေတဲ့ လိပ်အရွယ်အစားတွေနဲ့ နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ပြီးတော့မှ သူက လိပ်တွေ မိတ်လိုက်နိုင်တဲ့ အချိန်ကို တွက်ယူလိုက်တယ်။ သူ့တွက်ချက်မှုအရ ဆိုရင်တော့ လိပ်တွေက ၁၀နှစ်နဲ့ အနှစ် ၅၀ ကြားမှာ အရွယ်ရောက်ပြီး မိတ်လိုက်တယ်လို့ သူက ဆိုတယ်။ ဒီအရွယ်ရောက်နှုန်းဟာ အလွန်အသက်ရှည်တဲ့ လိပ်တွေအတွက်တောင်မှ ကြာလွန်း၊ နောက်ကျလွန်းနေတယ်လို့ သူက ဆိုတယ်။

ကျွန်တော့်အဖြေကို ကျွန်တော် သိပ်မကျေနပ်ဘူး။ လိပ်တို့၊ ဆင်တို့ ဆိုတာဟာ အလွန်အသက်ရှည်တဲ့ သတ္တဝါတွေပဲ။ သို့သော်လည်း ဆယ်နှစ်ကနေပြီး အနှစ်ငါးဆယ်လောက်အတွင်းကျမှ အရွယ်ရောက်တယ်။ မိတ် လိုက်တယ်ဆိုရင် ဒါဟာ နှေးလွန်းနေတယ်။ ကျွန်တော့်တွက်နည်း မှာ တစ်ခုခုတော့ မှားနေပြီထင်တယ်လို့ သူက ပြောပါတယ်။ ခုတော့ ဩစတြေးလျက သိပ္ပံပညာရှင်တစ်ဦးကလည်း သူ့လိုပဲ ကြီးထွားမှုနှုန်းကို ကြည့်ပြီး လိပ်တွေအရွယ်ရောက်ချိန်၊ တစ်နည်းပြောရရင် လိပ်လူပျိုပေါက်ချိန်နဲ့ လိပ်အပျိုပေါက်ချိန်ကို တွက်ကြည့်နေ တယ်။ ဘာလော့ဇ်ဟာ သူ့တွက်နည်းကို သူမကျေနပ်တဲ့ အတွက် ဩစတြေးလျက ဆရာရဲ့ တွက်နည်းကို ကူပြီး တွက်ပေးနေတယ်။ အကယ်၍ သူတို့ နှစ်ဦးရဲ့ တွေ့ရှိချက်တွေဟာ မှန်သွားပြီဆိုရင်၊ အတည်ပြုလိုက်ပြီဆိုရင် တော့ ဂရင်းတာတယ်လို့ ခေါ်တဲ့ ပင်လယ်လိပ်တွေရဲ့ သတင်းက သိပ်မကောင်းလဘူး။ အဲဒီ ပင်လယ်လိပ်မျိုးဟာ တစ်ခါအမျိုးတုံးမိရင် နောင် တော်တော်နဲ့ ပြန်ပြီး ဦးရေတိုးပွားဖို့ မလွယ်တော့ဘူး။ ဒီလိပ်မျိုးတွင် မကပါဘူး။ ဘယ်လိပ်မျိုးပဲဖြစ်ဖြစ်၊ ဒီလောက်သတ်နေကြတယ် ဆိုရင်တော့ ဦးရေတိုးပွားဖို့ မလွယ်တော့ဘဲ အမျိုးပြုတ် တော့မှာ ပဲလို့ ပညာရှင်တွေက ဆိုကြပါတယ်။

ကောင်းပြီ။ ဒါဖြင့်ရင် ပင်လယ်လိပ်မျိုးတွေကို ဘယ်လိုထိန်းသိမ်းကြမလဲ။ ထိန်းသိမ်းနည်းကို သိဖို့ လို တယ်။ ထိန်းသိမ်းနည်းကို သိဖို့ ဆိုတာကလည်း လိပ်တွေရဲ့ ဇီဝဗေဒကို သိဖို့ လိုတယ်။ လွန်ခဲ့တဲ့ တစ်နှစ်လောက် တုန်းက ဝါရှင်တန်မှာ ကျင်းပခဲ့တဲ့ ကွန်ဖရင့်တစ်ခုမှာ သတ္တဗေဒပညာရှင်များ ဖြစ်ကြတဲ့ ချက်စတာယွန်တီမာနဲ့ နိကလတ် မာရိုဆော့စကီတို့ က လော့ဂါဟက်တာတယ်လို့ ခေါ်တဲ့ ပင်လယ်လိပ်တစ်မျိုးရဲ့ ဖိုမကွဲပြားပုံဟာ တခြားသော နို့တိုက်သတ္တဝါများကို

ဂျင်းခေါ်တဲ့ ဗီဇသတ္တိပေါ်မှာ အမှီမပြုဘဲ ရာသီဥတုပေါ်မှာ အမှီပြုတယ်လို့ တင်ပြပါတယ်။

သူတို့ အဆိုအရ ဥတွေ သဲတွင်းထဲမှာ ရောက်နေတုန်း ရှိတဲ့ အပူချိန် အနည်းအများ ပေါ်မှာ လိုက်ပြီး အဖို အမ ကွဲတယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ ဥတွေဟာ တစ်စုံတစ်ခုသော အပူချိန်အောက်ကို ရောက်နေရင် ပေါက်တဲ့ လိပ်ကလေးတွေအားလုံးဟာ အထီးတွေဖြစ်ပြီး အပူချိန်များ ရင် အမတွေ ဖြစ်တတ်တယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ အထူး သဖြင့် လိပ်မွေးတဲ့ လူတွေမှာ ပြဿနာဖြစ်ကြရတယ်။ တချို့လိပ်မွေးတဲ့ ကန်တွေမှာ လိပ်ဥတွေကို ဖောက်စက်နဲ့ အပူပေးပြီး ဖောက်ကြတယ်။ အပူချိန်နည်းရင် အမတွေ ဖြစ်နေတတ်တယ်။ အကယ်၍ များ အထီးများ ပြီး အမ နည်းပြီ ဆိုရင်တော့ အဲဒီလိပ်ကန်ဟာ ရှုံးပြီလို့ အောက်မေ့ပေတော့။ ဘာဖြစ်လို့ လဲဆိုတော့ လိပ်ထီးတစ်ကောင် ဟာ လိပ်မများ စွာနဲ့ မိတ်လိုက်တတ်လို့ ပါပဲ။ တချို့က လိပ်ဥစားရင် အားရှိတယ်။ လိပ်ထီးများ ဟာ မိတ်လိုက် အား အလွန်ကောင်းပြီး သူတို့ ရဲ့ အင်္ဂါကလည်း ကြီးလေတော့ တချို့က အားရှိတယ်ထင်ပြီး လိပ်ဥကို စားတတ် ကြသေးတယ်။ အမှန်ကတော့ တခြားဥတွေထက် ဘာမှ ပိုမထူးပါဘူး။

ခုတော့ လိပ်တွေကို သဘာဝအရ ဖောက်တဲ့ နေရာမှာ အထီးအမကို ကိုယ်လိုချင်သလို ဖောက်နိုင်ဖို့ အတွက် အမေရိကန်ပြည် ငါးနှင့် တောတိရစ္ဆာန်ဌာနက ပျောက်ကွယ်လုနီး တိရစ္ဆာန်များ ထိန်းသိမ်းရေးရုံးဟာ ကော်စကာရီကားပြည်ကို သွားပြီး ပရိုဂျက်တစ်ခုလုပ်နေတယ်။ ကော်စတာရီကားကျွန်းရဲ့ အတ္တလန္တိတ် သမုဒ္ဒရာကမ်းခြေဘက်မှာ ရော၊ ပစိဖိတ်သမုဒ္ဒရာကမ်းခြေဘက်မှာ ရော သိပ္ပံပညာရှင်များ ဟာ လိပ်ဥဥတဲ့ ကျင်းတွေထဲက အပူရှိန်ကို တိုင်းထွာပြီး လိပ်ဖို၊ လိပ်မ ခွဲ၊ မလိုအပ်တဲ့ အဖိုတွေကို ဖယ်ရှားပြီး လိုအပ်တဲ့ လိပ်မ တွေကို

ဆက်လက်မွေးမြူနေကြတယ်။

ခုဆိုရင် စောစောက ပြောခဲ့တဲ့ ကင့်ရစ်ဒလေ ပင်လယ်လိပ်မျိုးဟာ ကမ္ဘာမှာ တော်တော်လေးကို ရှားနေ ပြီလို့ ဆိုတယ်။ လိပ်ကြီးတွေကိုလည်း ဖမ်းကြ၊ လိပ်ဥတွေကိုလည်း စားကြဆိုတော့ မျိုးမပြုတ်ဘဲ ဘယ်မှ ခံနိုင်ပါတော့မလဲ။ လွန်ခဲ့သော နှစ်များမှာ အမေရိကန်နဲ့ မက္ကဆီကို သိပ္ပံပညာရှင်များ ဟာ အဲဒီလိပ်မျိုးတွေ ထိန်းသိမ်းရေးနဲ့ ပတ်သက်လို့ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခဲ့ကြတဲ့ အတွက် အထိုက်အသင့် အောင်မြင်မှုရခဲ့ကြတယ်လို့ သိရတယ်။ သိပ္ပံပညာရှင်များ ဟာ အဲဒီကမ်းခြေတွေမှာ ဥတဲ့ လိပ်ဥတွေကို ကောက်ယူထားပြီး ပင်လယ်ကမ်းစပ် နားက သန္တာကျောက်တန်းတစ်ခုမှာ လိပ်မွေးကန်တွေ၊ လိပ်ဥကျင်းတွေလုပ်ပြီး လိပ်ဥတွေကို မခိုးနိုင်အောင် စစ်တပ်နဲ့ အစောင့်ချထားပါတယ်။

ဒါတင်မကဘူး။ နှစ်တိုင်း နှစ်တိုင်း လိပ်ဥ သုံးထောင်ကျော်ကိုလည်း မက္ကဆီကိုကနေပြီး အမေရိကန်ကို ပို့တယ်။ မက္ကဆီကိုကမ်းခြေမှာ လိပ်မကြီးတွေ လာ လာပြီး တက်ဥတာကို သိပ္ပံပညာရှင်တွေက ချောင်းပြီး စောင့်ကြတယ်။ ဥချလိုက်တာနဲ့ တစ်ပြိုင်နက် နောက်က ပလတ်စတစ်အိတ်နဲ့ ခံ၊ ပြီးတော့ အအေးခဲတဲ့ ဖော့သေတ္တာထဲ ထည့်၊ ပြီးတော့မှ တက္ကဆက်နယ်မှာ ရှိတဲ့ ပါဒီပါဒီကမ်းခြေ သဲသောင်ပြင်မှာ အသင့်လုပ်ထားတဲ့ ဥကျင်းထဲထည့်၊ ပေါက်တဲ့ အခါကျတော့ လိပ်ကလေးတွေဟာ အဲဒီနေရာနေပြီး ပင်လယ်ထဲကို ဆင်းသွားကြတယ်။ နောက်ကျတော့ အဲဒီလိပ်ကလေးတွေဟာ သူတို့ ဆင်းသွားရာ၊ သူတို့ ပေါက်ဖွားရာ ကမ်းခြေရဲ့ ပတ်ဝန်းကျင် ဓလေ့စရိုက် စသည် တို့ ကိုသိပြီး အဲဒီကမ်းခြေကို ပြန်လာကြလိမ့်မယ်လို့ မျှော်လင့်ရတာပဲ။ ခုထိတော့ ပြန်မလာကြသေးဘူး။

ဒီလိပ်ကလေးတွေဟာ ပါဒီကျွန်းကမ်းခြေကို ပြန်လာကြမလား။ သို့တည်းမဟုတ် နာမည်ကြီးတဲ့ တင့်ရစ်ဒလေလိပ်မျိုးဟာ မျိုးမပြုတ်ဘဲ ကျန်မှ ကျန်ပါဦးမလားဆိုတာကတော့ စောင့်ကြည့်ရဦးမှာ ပဲ။

လိပ်တွေနဲ့ ပတ်သက်လို့ သိစရာတွေက များ ပြီး စမ်းသပ်ကြည့်စရာ လိပ်ကောင်ရေက နည်းနေတယ်လို့ သိပ္ပံဆရာတွေက ညည်းနေကြတယ်။

၂၈၊ ဇူလိုင်
စန္ဒာရုပ်စုံမဂ္ဂဇင်း

***

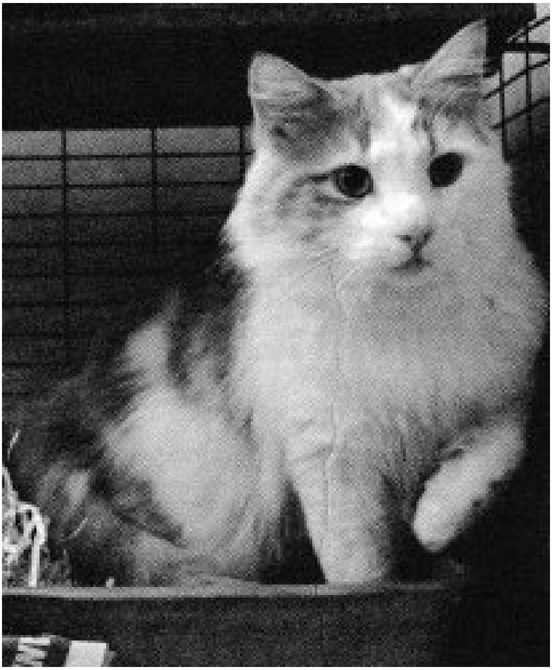

ဇီဝဗေဒပညာရှင်တွေ၊ တိမွေးကုပညာရှင်တွေ၊ တိရစ္ဆာန်တို့ ရဲ့ အပြုအမူကို လေ့လာတဲ့ ပညာရှင်တွေ အဖို့ တော့ ကြောင်အကြောင်းကို လေ့လာခြင်းဟာ အရေးကြီးတဲ့ ကိစ္စတစ်ခု ဖြစ်ပါတယ်။

ကျွန်တော်တို့ နဲ့ အတူတူနေထိုင်ပြီး အမြဲတမ်းလိုလို အိပ်နေတဲ့ သတ္တဝါဟာ ဘယ်လိုသတ္တဝါလဲ။ သူ ဘာတွေတွေးနေသလဲ။ ဘာဖြစ်လို့ မှတ်သားတတ်တဲ့ အလေ့အကျင့် မရှိသလဲ။ ကြောင်လောကဟာ ဘယ်လိုလဲ ဆိုတာကို အနောက်နိုင်ငံမှာ ရှိတဲ့ တိမ္မေးကုပါရဂူတွေ၊ ဇီဝဗေဒပညာရှင်တွေ၊ စိတ်ပညာရှင်တွေက လေ့လာနေကြ တယ်။ ကြောင်ကို လေ့လာခြင်းဆိုပါတော့။

ကြောင်အကြောင်းသိတော့ ဘာဖြစ်မှာ လဲ။ ဒါများ ရေးကြီးခွင့်ကျယ် လုပ်လို့ ၊ တချို့က အောက်မေ့ကြ လိမ့်မယ်။ ဟုတ်ပါတယ်။ ကြောင်အကြောင်း မသိတော့ကော ဘာဖြစ်သလဲ။ ဘာမှ မဖြစ်ပါဘူး။ မသိရုံဘဲ ရှိတော့ မပေ့ါ။ ဒါပေမဲ့ အရေးကြီးတယ်လို့ ပြောရင်လည်း ရပါတယ်။ ဘာဖြစ်လို့ လဲဆိုတော့ ကြောင်ဆိုတဲ့ သတ္တဝါ အကြောင်းကို လေ့လာတာဟာလည်း သိပ္ပံပညာရပ်ထဲမှာ အကျုံးဝင်နေတယ် မဟုတ်လား ။ ဇီဝဗေဒပညာရှင် တွေ၊ တိမ္မေးကုပညာရှင်တွေ၊ တိရစ္ဆာန်တို့ ရဲ့ အပြုအမူကို လေ့လာတဲ့ ပညာရှင်တွေအဖို့ တော့ ကြောင်အကြောင်း ကို လေ့လာခြင်းဟာ အရေးကြီးတဲ့ ကိစ္စတစ်ခု ဖြစ်ပါတယ်။

ကျွန်တော့်အဖို့ ကော။ ကျွန်တော့်အဖို့ လည်း အရေးမကြီးဘူးလို့ ပြောရင်ရသလို အရေးကြီးတယ်လို့ လည်း ပြောနိုင်ပါတယ်။ တခြားမကြည့်နဲ့ လေ။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုက အိမ်တွေမှာ မွေးထားတဲ့ ကြောင်ဦး ရေဟာ ၁၉၈၆ ခုနှစ် စာရင်းများ အရ ၅၆ဒသမ ၂သန်းရှိတယ်။ (ခွေးက ၅၁ဒသမ ၆သန်းရှိတယ်။) တစ်နည်း ပြောရရင် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုမှာ ရှိတဲ့ သုံးပုံတစ်ပုံသော အိမ်များမှာ ကြောင်တွေရှိတယ်။ ဒါကို တစ်နည်း ပြောရဦးမယ်ဆိုရင် အမေရိကန်လူဦးရေ သန်း ၇၀မှာ ကြောင်တွေ ရှိနေကြတယ်။ ပိုပြီး အံ့သြဖို့ ကောင်းတာက အဲဒီအထဲက ၄၆ ရာခိုင်နှုန်းဟာ တစ်နေ့ကို တစ်နာရီလောက် ကြောင်နဲ့

အချိန်ဖြုန်းတတ်ကြတယ်။ ဒီစာရင်းကို ပင်ဆယ်ဗေးနီးယားတက္ကသိုလ်က ပြုစုထားတာ။ ကြောင်တစ်ကောင်အတွက် အစားအစာ၊ ဆေးဝါး စတဲ့ ကုန်ကျစရိတ်ဟာ တစ်နှစ်ကို ဒေါ်လာ တစ်ထောင်လောက်ရှိတယ်။

ကောင်းပြီ။ ဒါဖြင့်ရင် ကြောင်တွေမှာ လေ့လာတတ်တဲ့ သဘော ရှိသလား။ နယူးယောက်တိရစ္ဆာန်ဆေး ကုဌာနက ပီတာဘောချက်ကတော့ ကြောင်တွေမှာ လေ့လာတတ်တဲ့ ဉာဏ်ရှိတယ်လို့ ဆိုတယ်။ ကြောင်တစ် ကောင်ဟာ အစားစားချိန်မှာ စားပွဲနားရောက်လာတယ်။ လူက သူ့ကို ဆွဲယူလွှင့်ပစ်လိုက်တယ်။ ဒီတော့ ရေခဲ သေတ္တာတံခါးနား သွားကပ်တယ်။ ရေခဲသေတ္တာတံခါးဖွင့်လိုက်တော့ ခေါင်းနဲ့ ဆောင့်မိတယ်။ ဒီနောက် သူ့ရှေ့မှာ ပန်းကန်ပြားကလေး ရောက်လာတယ်။ အစာစားရတယ်။ ကြောင်တစ်ကောင်ဟာ ဒီအတွေ့အကြုံမျိုးကို တွေ့နေကျဖြစ်သွားရင် သူ့စိတ်ထဲမှာ ဒီလိုဖြစ်တိုင်း အစာစားရတော့မယ်လို့ ထင်မှတ်သွားသတဲ့ ။ ဒါကို တိရစ္ဆာန်အပြုအမူ လေ့လာရေး ပညာရှင်တွေ၊ အိမ်မွေးတိရစ္ဆာန်စိတ်ပညာရှင်တွေက "သံကြိုးကွင်းဆက် အပြုအမူ"လို့ ခေါ် ကြတယ်။ အဖြစ်အပျက်တွေ အစဉ်လိုက် ဖြစ်ပြီး၊ နောက်ဆုံးမှာ အစာစားရတယ်ဆိုတာကို ကြောင်က မှတ်သားသွားသတဲ့ ။

ကြောင်တစ်ကောင်ဟာ ဘာတွေကိုများ စဉ်းစားနေသလဲလို့ လူတွေကြံဆလာတာဟာ နှစ်ပေါင်း တစ်ရာလောက်တောင် ရှိပါပြီ။ ဒီရာစုနှစ် အစမှာ တော့ ပညာရှင်များက တိရစ္ဆာန်များ ရဲ့ အသိဉာဏ်ကို တစ်ကောင်နဲ့ တစ်ကောင် နှိုင်းယှဉ်ပြီး လေ့လာခဲ့ကြပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ခုထိတော့ တိကျတဲ့ အဖြေကို မရခဲ့ကြသေး ပါဘူး။ စောစောက ပြောခဲ့တဲ့ ပညာရှင် ပီတာဘောချက်ကတော့ တိရစ္ဆာန်တွေမှာ အသိဉာဏ်ရှိ,မရှိကို လေ့လာ ချင်ရင် အသေးအဖွဲပြဿနာကလေးတွေကို အရင်လေ့လာကြ

ည့်ရမယ်လို့ ဆိုတယ်။ အသေးအဖွဲပြသနာ ကလေးတွေဆိုတာက ကြောင်တစ်ကောင် အိပ်တာ၊ လေ့လာမှတ်သားတာ၊ အဝေးကို ငေးကြ ည့်နေတာ စတဲ့ အပြုအမူတွေဖြစ်တယ်။ ကြောင်တစ်ကောင်ဟာ အိပ် နေတာက များ လေတော့ လေ့လာမှတ်သားဖို့ အချိန်လည်း နည်းမယ် လို့ သူက ယူဆတယ်။ ပင်ဆယ်ဗေးနီးယား တက္ကသိုလ်က တိရွေးကုပ ညာရှင် ဂျုန်ဟင်းဒရစ်ကတော့ ကြောင်တွေဟာ သူတို့ သိဖို့ မလိုအပ်တဲ့ အရာနဲ့ သိဖို့ လိုအပ်တဲ့ အရာတွေကို ခွဲခြားနိုင်စွမ်းရှိတယ်။ ဒီလို ခွဲခြား ရာ မှာ အလွန်ထက်သန်အားကောင်းတဲ့ မှတ်ဉာဏ်ရှိတယ်လို့ ဆိုပါတ ယ်။ ကြောင်ဟာ ရှိသမျှအချိန်ရဲ့ ၈၀ ရာနှုန်း ကို အိပ်တာနဲ့ ပဲ အချိန်ကုန် တယ်။ ဒါပေမဲ့ အိပ်နေတုန်းမှာ လည်း ကြောင်ဟာ သူနဲ့ မသက်ဆိုင်တဲ့ အသံတွေကြား ထဲကနေပြီး သူနဲ့ ဆိုင်တဲ့ အသံတွေကို ရွေးတတ်တယ် လို့ ဆိုပါတယ်။ အိပ်ပျော်နေတုန်းမှာ ထူးဆန်းတဲ့ အသံကို ကြားရင် သူ့ ဦးနှောက်လှိုင်းတွေက ဖမ်းမိသွားပြီး အဲဒီအသံကို ခွဲခြားကြည့်တယ်။ သူ့အတွက် အန္တရာယ်မရှိဘူး ဆိုရင် အဲဒီဦးနှောက်လှိုင်းတွေက အလိုလို ရပ်သွားတယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ ဥပမာအားဖြင့် ကြောင်အိပ်ပျော်နေ တုန်း မှာ အနားမှာ တူကြီး တဒိုင်းဒိုင်းထုနေပြီး ကြောင်ရဲ့ ဦးနှောက်ကို အီး အီးဂျီနဲ့ ဖမ်းရိုက်ထားရင် ဦးနှောက် လှိုင်းဟာ အလင်းရောင်ကလေး လ က်လိုက်သလို တစ်ချက်ပဲ အရောင်ပျက်သွားပြီး ပြန်မှိန်ရပ်သွားတယ်။ ဒီလို မဟုတ်ဘဲ တစ်ယောက်ယောက်ရဲ့ ခြေသံကို ကြားရင်၊ ဒါမှ မဟုတ် အစာကျွေးဖို့ အချက်ပေးရင်၊ ကြောင်ဟာ ခေါင်းထောင်ပြီး ထလာတာ ကို တွေ့ရတယ်။

ဒါကြောင့် မို့ပေါ့။ အိမ်မှာ လူစုံတဲ့ နေ့၊ ဧည့်သည် တွေကလည်း လာ၊ စကားတွေပြော၊ အဝတ်လျှော်စက်က လည်း တဂျီဂျီမြည်၊ ကတ်ဆက် ကလည်း ဖွင့်ထား၊ တယ်လီဖုန်းကလည်း မြည်၊ လူတွေကလည်း ဝင်လို

က် ထွက်လိုက် လုပ်နေပေမဲ့ ကြောင်ကတော့ တုတ်တုတ်မှ မလှုပ်ဘူး။ အိပ်ပျော်နေတာပဲ မဟုတ်လား။ ဒါပေမဲ့ တစ်ယောက်ယောက် အသား ဘူးကို ဖောက်ပြီး ကြောင်စာကျွေးတဲ့ ဘူးကို ဖောက်ပြီ ဆိုရင်တော့ ကြောင်ဟာ မီးဖိုဘက်ဆီကို နားရွက်ပေးထားလိုက်ပြီး ခြေထောက်က တောင့်လာတယ်။ မကြာခင် မီးဖိုထဲကို ရောက်လာ တော့တာပါပဲ။

သိပ္ပံပညာရှင်များ ဟာ ကြောင်တွေရဲ့ အအိပ်သံသရာကိုလည်း လေ့လာနေကြပါတယ်။ အအိပ်သံသရာ ဆိုတာ သူတို့ တစ်တွေ အိပ်လိုက်၊ နိုးလိုက်ဖြစ်နေတဲ့ စက်ဝိုင်းဆိုပါတော့။ သူတို့ အအိပ်သံသရာက လူတွေရဲ့ အအိပ်သံသရာနဲ့ မတူဘူး။ ကျွန်တော်တို့ လူတွေရဲ့ အအိပ်သံသရာမှာ အဆင့်တွေရှိတယ်။ ဆိုလိုတာက နိုးခြင်းနဲ့ အိပ်ခြင်းကြားမှာ အဆင့်တွေရှိတယ်။ မျောက်မျဉ်းနေတာ၊ သိမေ့ သိမေ့ဖြစ်နေတာ၊ ငိုက်နေတာ စသဖြင့် အဆင့် တွေရှိတယ်။ ကြောင်တွေမှာ တော့ အဆင့်နှစ်ဆင့်ပဲ ရှိတယ်။ အိပ်တာနဲ့ နိုးတာပဲရှိတယ်။ သူတို့ မှာ ကျွန်တော်တို့ လို မျောက်မျဉ်းတာ မရှိဘူး။ ကျွန်တော်တို့လို အိပ်ငိုက်တာမရှိဘူး။ ချက်ချင်း ပျော်သွားတာပဲ။ ဒါပေမဲ့ သူတို့ အိပ်ချိန်က တိုတယ်။ တိုတော့ ခဏခဏ အိပ်တယ်။ နိုးလာလိုက်၊ ပြန်အိပ်သွားလိုက် လုပ်လေ့ရှိတယ်။ ဒါကြောင့် မို့ အင်္ဂလိပ်စကားမှာ ကြောင်အိပ် ကြောင်နိုးဆိုတာ ပေါ်လာတော့တာပေါ့။ ကြောင်တစ်ကောင်နိုးလာ တာနဲ့ တစ်ပြိုင်နက် အနားမှာ ဘာစိတ်ဝင်စားစရာရှိသလဲ ဆိုတာကို ကြည့်လိုက်တယ်။ စိတ်ဝင်စားစရာမရှိဘူး ဆိုတာနဲ့ ပြန်ပြီးအိပ်တော့တာပဲ။

ကြောင်ဟာ သားကောင်ကို ဖမ်းစားတဲ့ သတ္တဝါဖြစ်တဲ့ အတွက်၊ အသားစားသတ္တဝါဖြစ်တဲ့ အတွက် ခွန်အား ရှိရတယ်။ စွမ်းအင်ကို ထိန်းသိမ်းနိုင်စွမ်းရှိရတယ်။

ကြောင်တွေဟာ ဘယ်တော့မှ မအိပ်ဘဲ ကြာကြာမနေဘူးလို့ ဟင်းဒရစ်က ပြောတယ်။ ကျွန်တော့်မှာ နှစ်ဆယ့်လေးနာရီလောက် မအိပ်ဘဲနေမှ အိပ်ရေးပျက်ပေမဲ့ ကြောင်တွေမှာ တော့ ရှစ်နာရီလောက် မအိပ်ဘဲနေ လိုက်ရရင် တော်တော်အိပ်ရေးပျက်လှပြီ။ ကြောင်ဟာ အိပ်တဲ့အကြိမ်များ ရုံတင်မကဘဲ အိပ်တဲ့ အခါမှာ လည်း နှစ်နှစ်ခြိုက်ခြိုက် အိပ်နိုင်တယ်။ ကြောင်တွေကို အိပ်ပျော်နေတုန်းမှာ အီးအီးဂျီရိုက်ကြည့်တော့ ကြီးမားတဲ့ ဦးနှောက်လှိုင်းကြီးတွေ (ဒါကို ဘယ်လတာလှိုင်းလို့ ခေါ်တယ်။) ကို တွေ့ရတယ်။ အဲဒီအချိန်ဟာ ကြောင်အိပ် မောကျနေချိန်ပဲ။ ဦးနှောက်ဟာ လုံးဝနားနေပြီး ဦးနှောက်ထဲမှာ ရှိတဲ့ ညှူရွန်တွေ တစ်ပြိုင်နက်တည်း ပစ်လွှတ် နေချိန်ပဲ။ ညှူရွန်တွေက တစ်ပြိုင်နက်တည်း ပစ်လွှတ်ခြင်းမရှိဘဲ တချို့က ငြိမ်နေပြီး တချို့သာ ပစ်လွှတ်နေရင်တော့ သိပ်အိပ်မောမကျတဲ့ အချိန်လို့ ဆိုနိုင်တယ်။

ကြောင်တွေဟာ လူတွေလိုပဲ အိပ်မက်မက်တတ်တယ်ဆိုတာကိုလည်း သိပ္ပံပညာရှင်တွေက စမ်းသပ် တွေ့ရှိခဲ့ကြတယ်။ ကျွန်တော်တို့ အိပ်ပျော်နေချိန်မှာ လည်ပင်းအောက်က ခန္ဓာကိုယ်တစ်ခုလုံးက ကြွက်သားတွေ ရဲ့ လှုပ်ရှားမှုဟာ လုံးဝရပ်ဆိုင်းသွားတယ်။ လှမ့်တာတို့ ၊ ကုတ်တာတို့ ၊ တွန့်တာ လိမ်တာတို့ လောက်ပဲ ရှိတယ်။ အိပ်ပျော်နေရင်း ကိုယ်ခန္ဓာကြီး အလုပ်မလုပ်အောင် ကျွန်တော်တို့ ဦးနှောက်က ထိန်းချုပ်ပေးထားတာကိုး။ ဒါပေမဲ့ ကြောင်တွေကျတော့ ဒီလို မဟုတ်ဘူး ။ အိပ်မက်ထဲမှာ ပဲ လှုပ်ရှားနိုင်တယ်။ ကြောင်တစ်ကောင် အိပ်မက် မက်ရင် ခြေလည်း ၊ လက်သည်းတွေနဲ့ အမြီးကို ကုတ်ထားတတ်တယ်။ နှုတ်ခမ်းမွေးကို လှုပ်တတ်တယ်။ ကြောင် ဟာ အများအားဖြင့် အိပ်မက်မက်ရင်း လှုပ်ရှားတဲ့ အခါမှာ တိုက်ခိုက်ဖို့ အသွင်နဲ့ လှုပ်ရှားတတ်တယ်။ ဥပမာ ကြွက်ဖမ်းမဲ့ပုံမျိုး၊ သားကောင်တစ်ကောင်ကို ဖမ်းမဲ့ပုံမျိုး

လှုပ်ရှားတတ်တယ်။

တစ်ခါတလေမှာ ကြောင်ဟာ အဝေးကို ငေးစိုက်ကြည့်နေတတ်တယ်။ ဒီလို ငေးစိုက်ကြည့်နေတုန်းမှာ ကော သူ ဘာတွေ စဉ်းစားနေသလဲ ။ ဘာတွေကို စဉ်းစားနေသလဲဆိုတာတော့ သိပ္ပံပညာရှင်တွေ မပြောနိုင်ကြ သေးဘူး။ ဒါပေမဲ့ သူတို့ မြင်နေရတဲ့ ကမ္ဘာလောကကြီးဟာ ကျွန်တော်တို့ မြင်ရတဲ့ ကမ္ဘာလောကကြီးနဲ့ မတူဘူး လို့ တော့ ဆိုကြတယ်။ ကြောင်ရဲ့ မျက်လုံးဟာ အလင်းရောင်ကို စုယူနိုင်တဲ့ စွမ်းရည်အများကြီးရှိတယ်။ သာမန် အလင်းရောင်ထဲမှာ ဆိုရင် လူရဲ့ မြင်နိုင်စွမ်းထက် ဆယ်ဆလျော့တယ်။ ကြောင်ဟာ ကျွန်တော်တို့လို သုံးရောင်မြင်တဲ့ သတ္တဝါ မဟုတ်ဘူး ။ နှစ်ရောင်မြင်တဲ့ သတ္တဝါဖြစ်တယ်။ ကြောင်က အပြာရောင်နဲ့ အစိမ်းရောင်ကိုပဲ မြင်တယ်။ ကျွန်တော်တို့ နေဝင်ဖျိုးဖျအပြင်မှာ ထိုင်နေရင် ကျွန်တော်တို့ မျက်လုံးများက အလင်းရောင်ကို လှိုင်းတွေအဖြစ် မမြင်တော့ဘဲ မှုန်ဝါးသွားတယ်။ အရောင်တွေဖျော့သွားတယ်။ ကြောင်ကတော့ နှစ်ရောင်ပဲ မြင်တဲ့ သတ္တဝါဖြစ်လေတော့ သူ့အဖို့ တော့ ဒီအရောင်ပဲဖြစ်နေတယ်။ ဒါကြောင့် ညမှာ သူက သားကောင်ဖမ်းရာ မှာ တစ်ပန်းသာနေတာ။

ပြီးတော့ ကြောင်ဟာ ဒေါင်လိုက်ရွေ့လျားတဲ့ အရာဝတ္ထုထက် အလျားလိုက် ရွေ့တဲ့ အရာဝတ္ထုကို ပိုပြီး တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်းရှိတယ်။ ဥပမာ ကျွန်တော့်လက်ထဲမှာ အသားတုံးတစ်တုံးကို ကိုင်မြှောက်ထားပြီး အောက်ကိုချ ကြည့်လိုက်တယ်ဆိုရင် ကြောင်ဟာ အောက်ကျသွားတာကို သိပ်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်းမရှိဘူး။ အောက်ကျသွားတဲ့ အရာဝတ္ထုကို သိပ်မတုံ့ပြန်ဘူး။ ဒါကြောင့် ကြောင်ဟာ မြှောက်ထားတဲ့ ကျွန်တော့်လက်ကိုပဲ မော့ကြည့်မြဲ ကြည့် နေတယ်။ ဒါပေမဲ့ လက်ထဲကနေပြီး အသားတုံးကို ကြမ်းပေါ် အလျားလိုက် ပစ်ချက်ကြည့်စမ်းပါလား။

ချက်ချင်းရောက်သွားပြီး ခုန်အုပ်ပစ်လိုက်တာပဲ။ ပြီးတော့ ကြောင်ဟာ အနီးကိုပဲမြင်ရတယ်။ အဝေးကို သိပ်မ မြင်ရဘူး။ အများအားဖြင့် ပေနှစ်ဆယ်လောက်ကိုပဲ မြင်ရတယ်။ အများ ဆုံးမြင်နိုင်ရင် ပေငါးဆယ်ပေါ့ ။

ကြောင်ရဲ့ နောက်တစ်ခု ထူးခြားချက်က အနံ့ခံသိပ်ကောင်းတယ်။ သူ့ရဲ့ အနံ့ခံအာရုံကြောနဲ့ အာရုံကြော အဖုဟာ ကျွန်တော်တို့ ထက် ဆယ်ဆကြီးတယ်။ သူ့မှာ အပိုအနံ့ခံတဲ့ အာရုံကြောတစ်ခုလည်း ပါသေးတယ်။

တိရစ္ဆာန်ဆက်သွယ်ရေး ပါရဂူများက ခွေးတစ်ကောင်ဟာ လူစကားလုံး နှစ်ထောင်လောက်ကို နားလည်ပေမဲ့ ကြောင်ကတော့ စကားလုံး ၃၅လုံးလောက်ကိုသာ စွဲမှတ်ပြီး သိနိုင်တယ်လို့ ပြောပါတယ်။ စွဲမှတ် ပြီး သိနိုင်တယ်ဆိုတာက စကားလုံး နားလည်တာကို ပြောတာ မဟုတ်ဘူး ။ အသံကို စွဲပြီးသိတာကို ပြောတာပါ။ ဥပမာ ကုလားထိုင်၊ စားပွဲ၊ တံခါး စတဲ့ အသံတွေကို စွဲပြီး မှတ်တတ်တယ်။ လာ၊ ထိုင်၊ မဟုတ်ဘူး စတဲ့ စကား လုံးတွေကို အသံစွဲပြီး မှတ်တတ်တယ်။ သူ့ကို ဒီအသံတွေမှတ်မိအောင် သင်ကြားပေးရာမှာ အချိန်ယူရတယ်။ အစာလည်း ကောင်းကောင်း ကျွေးရတယ်။ တိရစ္ဆာန်ဆက်သွယ်ရေး သုတေသနပညာရှင်တစ်ဦးဖြစ်တဲ့ မက္ကင်လီ က ကြောင်များ ဟာ အသံဆယ့်ငါးမျိုးလောက် ပြုတတ်တယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ ကြောင်တွေရဲ့ လည်ပင်းမှာ အသံ လွှင့်စက် သေးသေးကလေးတပ်၊ အသံတွေကို ဖမ်းကြည့်တဲ့ အခါ၊ အဲဒီအသံတွေကို အသံတိုင်းကိရိယာနဲ့ တိုင်း ကြည့်တဲ့ အခါမှာ ဆယ့်ငါးမျိုးလောက် ထွက်တာကို တွေ့ရတယ်။ ဥပမာအားဖြင့် ညောင်လို့ အော်တဲ့ အသံဟာ လူတွေကို အသံပြုတဲ့ အသံ၊ မြီလို့ ထွက်တဲ့ အသံဟာ နှုတ်ဆက်တဲ့ အသံ၊ ဝေါင်းဆိုတဲ့ အသံဟာ ဒေါသထွက်လို့ အော်တဲ့ အသံ စသည် ဖြင့် ဆ

ယှဉ်ငါးမျိုးလောက် တွေ့ရတယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ အထူးသဖြင့် ဘယ်သံနဲ့ ဆောင့်အင့် အင့်ထွက်ထဲ့အသံဟာ စိတ်ဆိုးလို့ အော်တဲ့ အသံ၊ တိုက်ခိုက်ဖို့ အော်တဲ့ အသံတွေဖြစ်တယ်။ ညာသံနဲ့ ခပ်သေး သေး၊ ခပ်မြင့်မြင့် အော်တဲ့ အသံတွေဟာ ပျော်လို့ အော်တဲ့ အသံတွေ ဖြစ်တယ်။

သင့်ကြောင်ဟာ ဘယ်လောက်ဉာဏ်ကောင်းသလဲ၊ မကောင်းဘူးဆိုတာကိုလည်း စမ်းသပ်တဲ့ နည်း တွေ ပေါ်နေပါတယ်။ မကြာခင်တုန်းမှပဲ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုမှာ စာအုပ်တစ်အုပ် ထွက်ခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီစာအုပ်ကတော့ သင့်ကြောင်၏ (အိုင်ကျူ) ဉာဏ်ရည်ကို ဘယ်လိုစမ်းသပ်မလဲဆိုတဲ့ စာအုပ်ဖြစ်ပြီး ရေးသူများ ကတော့ စိတ်ပညာရှင် မာဂရက်နဲ့ ဝေါလ်တာလတ်စကီးတို့ ဖြစ်ပါတယ်။ ဉာဏ်ရည်ကို ဘယ်လိုစမ်းသပ်ရမယ် ဆိုတာနဲ့ ပတ်သက်လို့ အခန်း ၇ ခန်းလောက် အကျယ်တဝင့် ရေးသားတယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ အိုင်ကျူ ၁၃၀ရှိတဲ့ ကြောင်ဟာ ဉာဏ်ကောင်းတဲ့ ကြောင်ဖြစ်ပြီး အိုင်ကျူ ၆၉ ရှိတဲ့ ကြောင်ဟာ စိတ်ဓာတ်ညံ့ဖျင်းတဲ့ ကြောင်လို့ ဆိုပါတယ်။ ဉာဏ်ရည်စမ်းသပ်တဲ့ နည်းတွေထဲမှာ မေးတဲ့ မေးခွန်းများကတော့ ပြဿနာကို ဖြေရှင်းနိုင်မှု စွမ်းရည်၊ အာရုံစိုက်မှု၊ သာမန်စဉ်းစားဉာဏ် စတဲ့ ကိစ္စများကို သိရအောင် စမ်းသပ်တဲ့ မေးခွန်းတွေပါပဲ။ ဥပမာ အားဖြင့် ကြောင်ကို မျက်နှာသုတ်ပဝါနဲ့ အုပ်ထားမယ်။ ဒီအထုပ်ထဲက ဘယ်လောက်မြန်မြန် ထွက်နိုင်သလဲ။ ကြောင်စာကို စက္ကူအိတ်နဲ့ ထုပ်ထားမယ်။ ဒီအစာကို ဘယ်လောက်မြန်မြန်ဖြေနိုင်သလဲ၊ ကြောင်နှုတ်ခမ်းကို ရာဘာကွင်း စွပ်ကြည့်မယ်၊ ဘယ်လိုတုံ့ပြန်သလဲ ဆိုတာတွေကိုကြည့်ပြီး အိုင်ကျူကို သတ်မှတ်ထားတယ်လို့ ဆိုပါတယ်။

၈၇၊ ဒီဇင်ဘာ
စန္ဒာရုပ်စုံမဂ္ဂဇင်း

***